

LETNO POROČILO 2022

LETNI PREGLED AKTIVNOSTI
DRUŠTVA IDRIJA 2020
IN ZAVODA ID20

December 2022

2022.

Aktivnosti društva Idrija 2020 in zavoda ID20 v letu 2022 utrjujejo pot, po kateri stopamo zadnja leta. So smiselno nadaljevanje, a hkrati v mnogočem tudi ponoven premislek.

V letu 2022 smo tako zaključili pomembne izobraževalne projekte (Comm.On Heritage, Under the Loupe), projekte mreženja (YouInd) in strateške mladinske projekte (Profesionalizacija NVO), pričenjamo pa z novimi projekti in temami – NomadLand odpira priložnosti digitalnega nomadstva, DDI s portalom Duri ustvarja novo okno za posredovanje znanja in mreženja s sorodnimi iniciativami. Že tretji HeritageHack je tokrat nove razmisleke vnesel na Koroško. Na hiši Giser pa smo ponovno gostili mednarodne prostovoljce in prostovoljke ter z delavnicami storili še nekaj korakov na dolgi poti obnove objekta. V projektu Hiša na klancu smo prav za hišo Giser pripravili idejni načrt prenove, popis del in finančni izračun izvedljivosti ter preučili trg in pravne podlage za nudenje storitev pomoči pri tovrstnih prenovah. Praznik idrijskih žlikrofov se je z letošnjo rekordno udeležbo še bolj utrdil med vodilne gastronomske prireditve v Sloveniji, medtem ko je bienalni festival Betrib na enoletnem počitku in smo nanj opozorili le z ad hoc dogodkom (KajzerPark?!) v Jožefovem jašku. Vrsta tržnih projektov (predvsem na področju oblikovanja in marketinga) dopolnjuje bogato paleto aktivnosti. Vse skupaj pa zaobjame revija TBI, ki skoncentrirano povzame naš prispevek k razvoju kraja in širše regije.

Prav vrsta aktivnosti in ponovni razmisleki so podlaga za izkristaliziranje poslanstva naše ekipe – da z dokumentiranjem, ohranjanjem in razvojem kulturne dediščine tlakujemo pot k trajnostni in solidarni prihodnosti. Naše aktivnosti se tako vrtijo okrog izbranih dediščinskih prostorov (2 – rudarska hiša Giser in strojnica jaška Inzaghi) in dogodkov (2 – Praznik idrijskih žlikrofov in festival industrijske kulture Betrib), ki so pomniki snovne in nesnovne dediščine. To dediščino skozi naše aktivnosti dokumentiramo, ohranjamo in razvijamo z namenom, da služi kot pomnik, inspiracija in vir.

Naša štiri osišča so:

1. Hiša Giser, ki bo dolgoročno unikatna turistična namestitev v slogu rudarske Idrije 19. stoletja, do takrat pa prostor za delavnice, prostovoljske akcije, eksperimentiranja in raziskovanja ter promocijo trajnostnih gradbenih tehnik.
2. Jašek Inzaghi bo stičišče za kulturne ustvarjalce, prostor za sodelo, javne dogodke, srečevanja in druženja.
3. Praznik idrijskih žlikrofov bo vrhunski gastronomski dogodek, ki prispeva k trajnostnemu razvoju regije (s tradicionalno trajnostno kulinariko, skrbjo za zmanjševanje odpadkov in zavržene hrane ...).
4. Festival BETRIB bo slavil idrijsko industrijsko kulturo, krepil kulturo pionirstva in raziskovanja ter tkal vezi tovarištva in solidarnosti.

Slednja štiri osišča bodo tudi v letu 2023 glavna področja našega angažmaja (po potrebi pa seveda delujemo tudi na drugih področjih) – s še okrepljeno ekipo, jasnejšo profiliranostjo, novimi kompetencami in večjo vpetostjo v nacionalne in mednarodne mreže.

Srečno!

Matevž Straus, predsednik društva Idrija 2020 in so-ustanovitelj zavoda ID20

RAZVIJAMO IN OHRANJAMO KULTURNO DEDIŠČINO ZA NAŠE ZANAMCE

Z inovativnimi pristopi, ki varstvo dediščine nadgrajujejo s principi iz sveta
(socialnega) podjetništva, marketinga in arhitekture.

5 NAŠIH PRISTOPOV

1. IŠČEMO NOVE IDEJE NA PODROČJU KULTURNE DEDIŠČINE IN JIH PREIZKUŠAMO V PRAKSI

Za nas je kulturna dediščina vir inspiracij in idej za boljše življenje (manjših, perifernih in podeželskih) skupnosti in okolja. Ideje skozi različne aktivnosti identificiramo ter sami, s partnerji, lokalnim prebivalstvom in mladimi preizkušamo v praksi – bodisi podpiramo druge bodisi jih udejanjimo sami.

2. DEDIŠČINO STRATEŠKO UMEŠČAMO ZA TEMELJ RAZVOJA SKUPNOSTI IN OBMOČIJ

Življenja in razvoja skupnosti si ne predstavljamo brez kulturne dediščine – le-ta je temelj identitete ljudi in prostora, stik preteklosti s prihodnostjo. Sodelujemo pri nastajanju strateških in izvedbenih načrtov (strategije, akcijski načrti, projekti za izvedbo ...), v katere smiselno umeščamo skrb za ohranjanje in predvsem razvoj dediščine.

3. SOUSTVARJAMO DEDIŠČINSKE PROSTORE ZA PRIHODNJE RABE

Živimo z dediščino. Dediščinske prostore raziskujemo in spreminjamo za življenje v 21. stoletju – s somišljeniki, partnerji in investitorji iščemo ravnovesje med ohranjanjem in razvojem s ciljem trajnostnega bivanja.

4. POVEZUJEMO RAZLIČNE AKTERJE (S PODROČJA KULTURNE DEDIŠČINE IN IZVEN)

Ničesar ni mogoče doseči sam. Zato se povezujemo z najrazličnejšimi akterji, iščemo sinergije, včasih tudi ustvarjalno iskrenje. Vzpostavljamo nenavadne povezave, ki vodijo do novih pristopov in uravnoveženega razvoja.

5. DEDIŠČINSKIM AKTERJEM POMAGAMO PRI UVAJANJU SPREMEMB

Sprememb ni enostavno vpeljati. Z mladostno energijo, inovativnimi pristopi in vizijo pomagamo pri definiranju zelenih sprememb in uvajanju le-teh: vse s ciljem boljšega opravljanja danega poslanstva.

DOSEŽKI 2022

DOGODKI

- 7+ izvedenih dogodkov
- 3100+ udeležencev dogodkov
- 1+ izvedenih online dogodkov
- 17+ udeležencev online dogodkov

RAZPISI IN JAVNA NAROČILA

- 6 prijave na razpise in javna naročila
- 5 uspešnih prijav na razpisih in javnih naročilih
- 4 novo začeti projekti

PRODUKTI IN STORITVE

- 2 izdana priročnika
- 2 spletni strani
- 1 turistični program
- 1 revija TBI

MEDIJSKA POJAVNOST

- 40+ prispevkov v tiskanih in spletnih medijih
- 5+ radijskih prispevkov
- 20+ izdanih novičnikov / 190+ naročnikov
- 2 podcasta

DRUŽBENA OMREŽJA

- 110 + objav na družbenih omrežjih
- 280+ novih sledilcev
- 1.3K+ povprečni doseg na objavo

KADER

- 3 zaposleni

IZPOSTAVLJENI
PROJEKTI IN
NOVA
SODELOVANJA

SEDMA ŠTEVILKA REVIJE TBI

V letu 2022 smo pripravili že [7. številko revije TBI](#), ki je luč sveta prvič ugledala pred točno enim desetletjem. Več kot 20 ustvarjalcev je ponovno združilo moči in pripravilo 7 prispevkov, ki na temelju kakovostne grafične podobe predstavljajo vznemirljive zgodbe iz lokalnega okolja. V reviji so prikazani uspešni projekti, podani predlogi za razvoj in predstavljeni pogledi oseb, ki s svojo ustvarjalnostjo Idrijo delajo unikatno. Javno predstavitev 7. številke revije TBI smo – prvič po dveh letih! –, izvedli v strojnici jaška Inzaghi, 22. decembra 2022.

V projektu sodelujemo z Društvom Idrija 2020 in Zavodom ID20.

MLADOSTNA DEDIŠČINA

Junija in julija 2022 smo v Idriji gostili mednarodno prostovoljsko aktivnost projekta "[Mladostna dediščina](#)", ki smo ga v sodelovanju z Mladinskim centrom Idrija in Občino Idrija izvedli v sklopu Evropske solidarnostne enote. Skupina 12 mladih iz Evrope, Afrike in Azije je v Idrijo prišla z željo po ohranjanju ogrožene kulturne dediščine, saj je skoraj mesec dni aktivno delala na rudarski hiši Giser in območju Jožefovega jaška. Rudarsko dediščino so mladi ohranjali, digitalizirali in o njej pisali, obenem pa odkrivali novo okolje in sklepali nova prijateljstva.

V projektu sodelujemo z Društvom Idrija 2020 in Zavodom ID20.

POVEZOVANJE = TRAJNOST

V letu 2022 smo zaključili projekt [Povezovanje = trajnost](#) pri katerem smo sodelovali z Mladinskim centrom Idrija in Zvezo prijateljev mladine Idrija. Pri projektu smo se osredotočili na štiri področja - bivanje, zaposlitev, participacija in kakovosten prosti čas, z namenom načrtovati nadaljnji razvoj mladim prijazne občine. Ob koncu projekta smo pripravili [Strategijo za mlade Občine Idrija 2022 - 2026](#), ki je v veljavo vstopila v letošnjem letu. Projekt je finančno podpiralo Ministrstvo za javno upravo.

V projektu sodelujemo z Društvom Idrija 2020.

YOUIND

V sodelovanju z Občino Idrija smo junija 2022 uspešno zaključili [večletni projekt YOUIND](#), kjer smo sodelovali z Geografskim inštitutom Antona Melika ZRC SAZU, Oddelkom za geografijo Univerze Karla Franza iz Gradca in Združenjem Štajerska železna pot. Po uspešni izvedbi šolskih delavnic na temo UNESCO dediščine, tekmovanja HeritageHack in festivala industrijske kulture Betrib leta 2021 smo maja 2022 izvedli zaključno srečanje v avstrijskem Leobnu. Tam smo skupaj s predstavniki Občine Idrija in Štajerske železne poti podpisali memorandum o nadaljnjem delu na področju razvoja industrijske dediščine in preprečevanja izseljevanja mladih, akademski partnerji pa so nam predstavili čezmejno strategijo in katalog dobrih praks.

V projektu sodelujemo z Zavodom ID20.

HERITAGEHACK: IZZIVI KOROŠKE!

V letu 2022 smo izvedli že tretji zaporedni [HeritageHack – spletno tekmovanje za mlade na temo kulturne dediščine](#). HeritageHack je tokrat prvič potekal izven Idrije, saj smo se pri organizaciji dogodka povezali s Koroškim pokrajinskim muzejem in Turističnim rudnikom in muzejem Podzemlje Pece. Dogodek je bil obarvan z raziskovanjem kulturne dediščine na Koroškem – 8 ekip z mednarodno udeležbo se je poglobilo v iskanje rešitev, povezanih z nekdanjim rudnikom svinca in cinka v Mežici ter železarno na Ravnah na Koroškem, ki je s svojo dolgoletno jeklarsko tradicijo globoko zaznamovala dušo kraja. Letošnji izzivi so bili povezani s promocijo kulturne dediščine na privlačen način v okviru trajnostnega ter aktivnega turizma. Velik poudarek je bil na atraktivni predstavitvi kompleksnih jeklarskih procesov ter novih produktih, ki črpajo navdih v bogati dediščini.

V projektu sodelujemo z Društvom Idrija 2020 in Zavodom ID20.

PRAZNIK IDRIJSKIH ŽLIKROFOV

Konec avgusta je v Idriji zopet potekal [Praznik idrijskih žlikrofov](#), ki smo ga že 2. organizirali v Zavodu ID20. Dogodek je privabil več kot 3000 obiskovalcev, ki so uživali v idrijski žlikrofih, zajamčeni tradicionalni posebnosti. V letošnjem letu smo dodali še Sladki otok, kjer smo predstavili etnološke slovenske sladke jedi, povabili delegacijo iz Občine Hrastnik ter organizirali poseben preddogodek Idrijski žlikrofi & Vino.

V projektu sodelujemo z Zavodom ID20.

PODCAST ODSTRTA DEDIŠČINA

V začetku leta 2022 smo pripravili še 2 epizodi podcasta Odstrta dediščina. Pred mikrofonom smo povabili [Nino Peče Grilc iz Zavoda Škratelj](#), ki je predstavila svet pravljичnih doživetij v naravi. Z gostom [Rudijem Medvedom](#) pa smo se pogovarjali o smernicah turizma po epidemiji.

Aktivnosti sta pripravila Zavod ID20 in Društvo Idrija 2020.

COMM.ON HERITAGE

Po večletnem skupnem delu in številnih izvedenih aktivnostih smo s [končnim dogodkom Tuhtejne](#) zaključili delo na projektu Comm.On Heritage. Projekt je potekal v okviru programa Erasmus+ na področju izobraževanja odraslih, v ospredje pa je postavljaj inovativne rešitve na področju kulturne dediščine za podeželje.

V okviru dogodka Tuhtejne smo predstavili inovativno Comm.On Metodo, ki smo jo razvili skupaj s partnerji in je temeljila na že nagrajeni metodi TBI. Preko zgodb in osebne povezanosti s tremi lokacijami ([Mejca](#), [Lajšt](#) in [Gasa](#)) smo na 3-urni delavnici razvili po eno novo idejo za vsako od lokacij. Nastale so ideje za medkulturni festival Teleferika v Mejci, dnevni park Balinplac in gostinski objekt na Lajštu v Krajinskem parku Zgornja Idrijca. Verjamemo, da bodo ideje na različne načine v naslednjih letih tudi zaživele!

Partnerji smo se še zadnjič srečali na [evalvacijskem sestanku v Reggio Emiliji](#) v Italiji. Srečanje smo izkoristili še za obisk dobrih praks na podeželju.

V projektu smo sodelovali z Društvom Idrija 2020.

DIGITALNI DEDIŠČINSKI INKUBATOR – DDI

V projektu, ki ga finančno podpira Ministrstvo za javno upravo, sodelujemo še z dvema organizacijama, ki jima je skupno delo na področju kulturne dediščine: Zavodom Dobra pot iz Brkinov in Kulturno-izobraževalnim društvom KIBLA iz Maribora. V sklopu tega projekta smo **vzpostavili vseslovenski dediščinski portal Duri (www.e-duri.si)**, pripravili in posneli serijo 5 brezplačnih dediščinskih tečajev, zasnovali koncept virtualnega muzeja »Od kmeta do delavca« in z dijaki različnih šol urejali virtualne zbirke, projekt predstavili na 10 dogodkih po vsej državi in začeli z nudenjem brezplačne individualne podpore dediščinskim pobudam, ki imajo potencial. Projekt traja še do junija 2023.

V projektu sodelujemo z Društvom Idrija 2020.

EVROPSKA PRESTOLNICA KULTURE 2025

Zavod ID20 je postal uradni partner bodoče evropske prestolnice kulture (EPK), ki jo bosta leta 2025 skupno gostili Nova Gorica in Gorica. Pri ID20 se bomo v okviru EPK posvečali razvoju aktivnosti, povezanih z rudarsko hišo Giser in bienalnim festivalom industrijske kulture Betrib. Letos smo ob hiši Giser že izvedli **delavnico obnove starega, ročno izdelanega pohištva**, z učenci Osnovne šole Sp. Idrija smo se lotili **3D digitizacije dediščinskih predmetov**, organizirali pa smo tudi **skupnostno delavnico obrezovanja sadnega drevja**. V sodelovanju z Občino Idrija smo organizirali večdnevno urbanistično delavnico **Kubični kilometer divje krajine**, kjer so ljubljanski in zagrebški študenti arhitekture razmišljali o prihodnosti idrijskega Kajzer Parka. V okviru tega dogodka so se opuščena poslopja nekdanjega Jožefovega jaška spremenila v koncertni prostor, slikarski atelje, galerijo in prostor za delo.

V projektu sodelujemo z Zavodom ID20.

NOMADLAND

Spomladi smo [začeli z novim projektom Nomadland](#), ki v ospredje postavlja digitalne nomade. Cilj projekta je namreč, da razišče in ugotovi, kako izseljevanje mladih na podeželju zaustaviti tako, da pritegnemo digitalne nomade. Ti v zadnjih letih predstavljajo pomemben trajnosten trend, ki je pomemben tudi za turistični razvoj Idrije in Slovenije. ID20 je v projektu vodilen partner, sodelujejo pa še organizacije INI-Novation (Nemčija), Udruga Prizma (Hrvaška) in ATPERSON (Španija). Projekt tako išče inovativne rešitve za razvoj mladinskega dela na podeželju, poteka pa v okviru programa Erasmus+.

Projekt se je pričel s [partnerskim srečanjem v Idriji](#), na katerem smo točneje definirali cilje projekta in predstavili Idrijo kot turistično destinacijo. V prvih mesecih smo zasnovali novo platformo nomadland-project.com, ki je namenjena digitalnim nomadom na podeželju. S partnerji smo našli več kot 20 zanimivih dobrih praks in ustvarili 10 intervjujev z digitalnimi nomadi. Naše raziskovalno delo bomo predstavili v posebni reviji, ki bo izšla februarja 2023. Naslednje leto pa na podlagi raziskave sledi še priprava vodnika za privabljanje digitalnih nomadov na podeželje.

V projektu sodelujemo z Zavodom ID20.

ACORN

Zadnje mesece leta 2022 pa začinjamo še z enim projektom s partnerji iz Španije, Irske, Malte in Danske. Projekt ACORN - ACTivating yOuNg Rural developemeNt nadaljuje naše delo na področju mladinskih politik na podeželju. Na uvodnem študijskem srečanju [smo obiskali špansko mesto Arenas de San Pedros](#) in prisluhnili dobrim praksam in izzivom s tega področja. Ime projekta, Acorn, ki je okrajšava za ACTivating yOuNg Rural developemeNt, bi sicer v slovenščino prevedli kot "želod". V okviru projekta, ki je sofinanciran skozi program Erasmus+, bomo raziskali področje podeželskega mladinskega dela, izdali poseben podcast in priročnik za boljše delo z mladimi ter organizirali mladinsko konferenco. Tako se bo projekt ACORN pridružil ostalim projektom Zavoda ID20 na področju podeželskega mladinskega dela.

V projektu sodelujemo z Zavodom ID20.

AGRISKILLS

Projekt Agriskills, ki bo trajal do februarja 2024, je nastal na pobudo nemškega partnerja, INI-Novation, ki se ukvarja z inovativnimi projekti na področju kulturne dediščine, regionalnega razvoja, podjetništva in razvoja kmetijstva. Vodi ga ugledni nemški ekonomist Wolfgang Kniejski, ki je sodeloval pri nastanku številnih nemških inkubatorjev, kot svetovalec in strokovnjak pa sodeluje tudi pri podružnici Evropskega inštituta za inovacijo in tehnologijo (EIT) za proizvodnjo (Manufacturing), ki ga je leta 2008 ustanovila Evropska unija.

V okviru projekta bo Zavod ID20 pomagal pri [razvoju tečaja na področju digitalizacije kmetijstva](#), ki bo izdan v naslednjem letu.

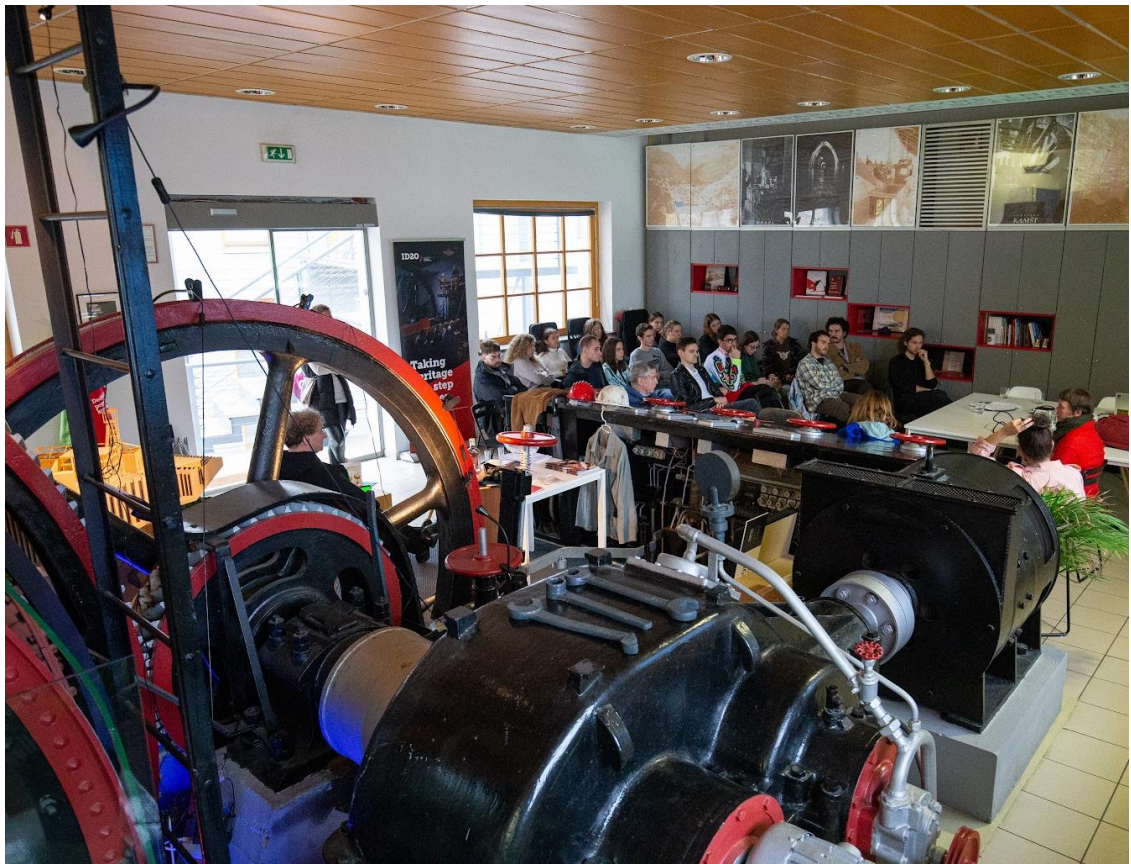
V projektu sodelujemo z Zavodom ID20.

HIŠA NA KLANCU

V letu 2022 smo pri projektu Hiša na klancu [nadaljevali z razvojem celovite podporne storitve na področju stanovanjske kulturne dediščine Idrijsko-Cerkljanske](#). Razširili smo popis primernih objektov za prenovo z urbanih in ruralnih območji, zbirali podatke o objektih in pripravljali slikovna gradiva. Pričeli smo z navezovanjem stikov z zainteresiranimi lastniki dediščinskih objektov in informirali javnost o poteku projekta. V drugi polovici leta smo začeli še s pripravo analize, ki bi nudila podlago za razvoj poslovnega modela. Projekt sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj ter Ministrstvo za kulturo in Center za kreativnost.

V projektu sodelujemo z Zavodom ID20.

UTRINKI LETA

ID20 /

IDRIJA 2020 + ID20

Idrija, Slovenia

Vodnikova 3 (Strojnica jaška Inzaghi)

5280 Idrija, Slovenija

zivjo@idrija2020.si

info@id20.si